

ומביאה הגמרא משניות וברייתות להקשות על מה שאמר רב נחמן בשם רבה בר אבוה. הקושיה הראשונה היא מדיוק משנה זו גופה:

איתיביה רבא לרב נחמן: אמרה המשנה: **מוכרין אותו תמים חי.**

אלא המשנה מדברת בזמן הזה, ולכן לא שנתה כלום לגבי שחוט. מאחר שאין מציאות כזו של תם שחוט בזמן הזה. והמשנה לא כתבה "תמים חי" בשביל שנדייק ממנה. אלא **הא גופא אתא לאשמרעין,** דבר זה כשלעצמו חידוש הוא, **דבכור מוכרין אותו תמים חי,** שלא תאמר שאין לכהנים זכות בככור עד שיפול בו מום⁽³²¹⁾.

ונדייק: כשהוא חי — **אין,** אכן מוכרין אותו, ואילו כשהוא שחוט — **לא,** אין מוכרין אותו. **אימת,** על איזה זמן דיברה המשנה? **אילימא,** אם תאמר בזמן הזה: **מי איכא תם שחוט?** הלא אסור לשוחטו, שהרי הוא קדוש בקדושת קרבן, ואסור לשחוט קדשים מחוץ לבית המקדש, ואם שחטו הריהו אסור בהנאה?

איתיביה, ממה ששינונו בברייתא: (322) א-11 **בככור נאמר** [במדבר י ב] **"לא תפדה,"** אין לו פדיון שיכנס הפדיון [הבהמה או המעות] בקדושה והוא ייצא לחולין, **אבל נמכר**⁽³²³⁾ הוא, הכהן מוכרו, והקונה יאכלנו בקדושה. ולקמן יבואר אם מדובר בככור תם, ואז פירושו יאכלנו כהן בקדושת קרבן, או בבעל מום וקדושתו היא שלא ישחטנו באיטליז ולא ישקלנו בליטרא.

אלא, פשיטא, שהמשנה מדברת בזמן שבית המקדש קיים. ועל כך קתני⁽³²⁰⁾ **מוכרין אותו תמים חי,** ואיך אמרת שאין מוכרין אותו תמים חי?

הגמרא מבררת: **במאי עסקינן,** באיזה בכור לומדת הברייתא מדרשת הכתובים שאינו נפדה? **אילימא בככור בזמן הזה,** ועליו אמרה התורה שאין לו פדיון, **אימא סיפא,** אמור סוף המקרא. שכתוב שם "אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה, קודש הם. את דמם תזרוק על המזבח, ואת

ומתרינן: **לא! לעולם,** נעמיד המשנה בזמן הזה, **כי מי קתני,** וכי אמרה המשנה, **מוכרין אותו תמים חי — אין, שחוט — לא,** כדי שנדייק ממנה שמדובר בזמן הבית?

320. גירסת השיטה מקובצת.

321. ומבאר הצאן קדשים, שלא תאמר שדינו כמעשר שאינו נמכר, כמבואר לעיל [ה ב]. וכן כתבו התוס' בבא קמא [שם ד"ה תם חי].

322. וכבר מבואר לעיל [ה ב] ושם מבואר גם ההבדל בין בכור למעשר בהמה.

323. גירסת רש"י.

רש"י שזוכה בו משעת הקטרת אימורין, וזה החידוש הגדול שאף על פי שמחיים היה שלו, מכל מקום, נפקעו זכויותיו אפילו בעודו בחיים, כדברי רב נחמן "כיון דחזי להקרבה, אין מוכרין אותו תמים חי".

מה שאין כן בזמן שאין בית המקדש, כיון שלמעשה לא הקריבו אותו לקרבן, נשאר זכויותו, והרי הוא שלו, כיון שבחיים הוא שלו לגמרי מדין מתנות כהונה שהרי ניתן לו.

יחד, והולדות נתערבו, ויש על כל אחד מהן ספק אם הוא כהן או עבד כהן.

והאופן השני, אחרי שספיקות אלו גדלו, שיחררו זה את זה, שכל אחד מהן כתב גט שחרור לשני על הספק, "אם אני האדון ואתה העבד, הרי אתה בן חורין", ואחרי השחרור הוי כל אחד מהן ספק כהן ספק עבד משוחרר. ודינו כישראל.

באופן הראשון יש קולא וחומרא. החומרא, שאין אחד מהן רשאי לישא בת ישראל כי שמא הוא עבד, האסור בבת ישראל. והקולא, ששניהם אוכלים תרומה, כי הרי גם עבד כהן אוכל תרומה. אלא שהתנא של משנה זו סובר שאין חולקין להם תרומה זה שלא בפני זה, כי "אין חולקין תרומה לעבד אלא אם כן רבו עמו" שמא יראו הרואים שחולקים לו תרומה ויסברו שהוא כהן ויעלוהו לכהונה לשאר דיני כהונה.

וגם באופן השני יש קולא וחומרא. קולא, שעתה מותרים שניהם לישא בת ישראל, שגם עבד משוחרר נושא בת ישראל. וחומרא, שאסור להם לאכול תרומה, כי על כל אחד ואחד מהן יש ספק שמא אינו כהן, ועבד כהן משוחרר אינו אוכל תרומה.

והמשנה שם דנה בעוד הרבה דינים הנובעים מחמת היותם ספק⁽³²⁷⁾, והמשנה מובאת כאן בצורה מקוטעת ובשינוי סדר.

חלבם תקטיר אשה לריח ניחוח לה", ואילו בזמן הזה מי איכא מזבחה?

אלא פשיטא, שהמקרא אותו דרשה הברייתא — מדבר בזמן שבית המקדש קיים.

ובמאי עסקינן⁽³²⁴⁾, באיזה בכור מדובר שאינו נפדה? אילימא כבעל מום, אימא סיפא, אמור סוף המקרא, "את דמם תזרוק על המזבחה ואת חלבם תקטיר". ואי כבעל מום,⁽³²⁵⁾ מי חזי להקרבה, וכי ראוי הוא לקרבן?

אלא, לאו, הברייתא מדברת בתם, בזמן בית המקדש,⁽³²⁶⁾ ובכל זאת קתני: נמכר הוא.

אלמא, אית ליה לכהן זביה בגווייה. וקשה על רב נחמן האומר שאינו נמכר?

ודחינן: מדי איריא, וכי קושיא היא?! אמנם מדובר בזמן המקדש, אלא רישא של המקרא, שדייקנו ממנו שנמכר, מדברת כבעל מום, וסיפא, שנאמר בו זריקה והקטרה, מדברת בתם.

מתיב רב משרשיא: רב משרשיא מביא משנה במסכת יבמות [צט ב] להקשות על דברי רב נחמן.

המשנה דנה בספק כהן, ויש בכך שני אופנים. האחד, אשת כהן ושפחתה ילדו

324. גירסת השיטה מקובצת. בתמימים? ועיין ברי"ט אלגאזי [תחילת פרק ה].

327. לביאור הענין: שם במשנה מבוארים דינים אחרים, כגון לגבי טומאת מת וכדומה בשאר הלכות כהונה.

325. גירסת השיטה מקובצת.

326. גירסת השיטה מקובצת.

326. הקשו התוס' [בשיטה מקובצת]: איך הוה אמינא שמדובר בתם, וכי היכן מצאנו פדיון

ובתוך שאר הדברים דנה שם המשנה בבכור הנולד בעדרם, וכמו שיבואר.

כהנת, אשת כהן שנתערב (328) ולדה בולד שפחתה, ואין ידוע מי מהן כהן ומי מהן עבד, הרי (329) אלו אוכלין בתרומה. וחולקין חלק אחד בגורן.

הגדילו התערובת, משחררין (330) זה את זה ואינן אוכלין בתרומה.

בכורן הנולד בעדר של אחד מהן, ירעו עד שיפתאבו, שיפול בו מום, (331) ויאכלו במומן. (332) ואינם נותנים אותו לכהן, כמו

עוד אמרה שם המשנה: ואינן חולקין בקדשי המקדש. כלומר, אינם מקבלים מקדשי המקדש בתוך משמרותיהם. לא מיבעיא קדשים הנאכלים רק לכהנים, אלא אפילו עורות הקרבנות אינם מקבלים. כי אנשי המשמר דוחין לכל אחד מהן ואומרים לו "הבא ראייה שהנך כהן ותקבל".

עוד אמרה שם המשנה: ואין מוציאין שלהם מידיהם. רש"י פירש שני פירושים. הראשון, שהיות וכל אחד טוען שהוא כהן, והדין הוא שכהן המקריב קרבנו שלו עצמו, יכול להקריב כל שעה שירצה ואפילו במשמר שאינו שלו. ולא עוד, אלא שיכול ליתן לכל כהן שירצה להקריבו במקומו, לכן, אותן בני תערובת יכולים ליתן את קרבנותיהם, כגון אם היו חייבי חטאות ואשמות, לכל מי שירצו, להקריב בעדם [שהרי הם עצמם אסורים בהקרבה ובאכילה] והבשר והעור שלהם ליתנו לכל כהן שירצו. ואין אנשי המשמר יכולים לעכב בעדם.

ורש"י מקשה על פירוש זה, משום שאמרה הגמרא [בבא קמא קי א] שכהן שאינו יכול לעבוד עבודה אינו יכול לברר לעצמו את השליח. על כן מפרש רש"י פירוש אחר, ואינו נוגע לעניינו.

התוס' נוקטים כפירושו הראשון של רש"י. ומה שהקשה רש"י מהגמרא בבא קמא, מתרצים, שאין משם קושיא, כיון שדין זה שונה, ואם יבא אליהו ויברר מי מהם כהן, יכול לעשות שליח, הלכך, אין אנשי המשמר יכולים להוציא כל אחד ואחד מהן מזכותיו מספק. ושם בבבא קמא מדובר בטמא ובעל מום, שאינם יכולים

בשום אופן להקריב בעצמם.

והתוס' מדמים דין בני התערובת לזקן וחולה כשיכולים לעשות העבודה על ידי הדחק שהדין הוא שיכולים לתת לכל מי שרוצים.

328. גירסת המשנה.

329. גירסת המשנה שם, ועיין שיטה מקובצת בשם רבינו גרשום, ובהגהת הגר"א.

330. במשנה נאמר "ושיחררו", אלא ששם בגמרא [ק א] מוקי רבא למשנה שהם חייבין לשחרר זה את זה, כדי להתירן לישא בת ישראל, כמבואר במסכת גיטין [מב ב] בסוגיא של חצי עבד וחצי בן חורין.

331. כתבו תוס' [בשיטה מקובצת]: יש מפרשים, דהיינו עד כלות שנה מיום היוולדו, אבל משנה ואילך עובר ב"בל תאחר" אם אינו נותנו לכהן, כמו שאמרה הגמרא במסכת ראש השנה [ח א] דכתיב "לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה". ויש מפרשים, שדוקא בבכור של ודאי ישראל עובר ב"בל תאחר", אבל בבכור של בני תערובת, אינו עובר ב"בל תאחר" אם ממתין עד שיאכל הוא בעצמו. ועיין ברי"ט אלגאזי [שם].

332. השיטה מקובצת גרס כאן: לבעלים. ומדברי רש"י משמע שלא גרס כן. ולכן כתב רש"י שהמקשן לא סלקא דעתיה שיאכלנו

שיבואר. (333)

המקדש ואוכלו.

מה שאין כן בכורות של בני התערובת. שהרי מצד אחד יש כאן קדושת בכורה, (334) אלא שכל אחד מהן אסור לאכול שמא הוא ישראל [זר] האסור לאכול בכור כשנקרב לקרבן, ואינו רוצה לתתו לכהן בחנם, לפיכך מעדיף להמתין עד שיפול בו מום, ויאכלנו.

וכשיפול בו מום, מותר לאכול, מפני שאין בו איסור אכילה לזרים אלא חיוב לתתו לכהן, וכשאינו נותן לכהן יש עליו איסור גזל. במה דברים אסורים? בישראל, אבל בספק כהן אין עליו אפילו איסור גזל, מאחר שטוען "הבא לי ראייה שאיני כהן ואתן לו". ולפיכך, אינו נותנו לכהן בעודו תם, כי כדאי לו להמתין עד שיפול בו מום.

ומבררת הגמרא: הדין שאמרה המשנה לגבי בכור, במאי עסקינן, באיזה בכור מדובר שאין לו תקנה כשהוא חי עד שיפול בו מום?

אילימא, אם נאמר בבכור בזמן הזה, קשה, **מאי שנא דידן ומאי שנא דידהו**, מה שונה בכורות שלהם מבכורות שלנו, כלומר, משאר בכורות הנוולדים בעדר ישראל, הלא **דין נמי מומין בעינן**, ובלי מום אין לו תקנה לאכילה?

אלא, האם לאו שמדובר בזמן שבית המקדש קיים? הלכך בכור שלנו ניתן לכהן כשהוא תם במתנה גמורה, והכהן שוחטו בבית

המשמר: שמא עבד אתה ואין לך בו זכות זו לתת לכהן שתרצה ולאכול הבשר מדין "הבשר והעור שלו", והוא שייך לכל אנשי משמר. ועל טענה זו אין לו להשיב, כי אינו מוחזק שהוא כהן.

כי אם הכהן מקבל בשר ועור מדין בעלות [כשם שישראל מקבל בשר קדשים קלים של קרבנו], הרי על בעלות זו הוא מוחזק מדין "המוציא מחבירו עליו הראיה" ואין אנשי המשמר מוציאים ממנו. אך כיון שמקור זכויותיו הוא מדיני כהונה, אין לו טענת מוחזק על היותו כהן.

334. בכור בהמה טהורה הנוול בעדרו של כהן, הריהו קדוש בקדושת בכורה לכל דבר, אלא שאינו חייב לתתו לכהן אחר, והוא שלו [בניגוד לבכור בהמה טמאה ובכור אדם שהכהן פטור מכלום].

הבעלים. וזה הביא אותו להקשות "מאי שנא דידן ומאי שנא דידהו" הרי גם בכורות שלנו ניתנים במומין לבעלים. עד שתירץ לו רב נחמן, שזה עיקר החידוש שהבעלים יאכלוהו ולא הכהנים.

333. לפי הגהות הגר"א נאמר דין זה בין לפני ששיחררו זה את זה ובין אחרי.

ולכאורה דברי הגר"א תמוהים, אם מדובר לפני ששיחררו, הרי בכור נאכל גם לעבד כהן, ולמה ירעה עד שיסתאב, למה לא יקריבנו ויאכלנו?

ומבאר הגרי"ז על פי ביאורו שכהן המקריב בכור מקבל את הבשר מדין "כהן מקריב מתי שירצה, והבשר והעור שלו". והאמת שזוכה בו משולחן גבוה, ולא מדין בעלים. הלכך, בן תערובת זה הבא לקבל הבשר והעור אחרי שחיטה וטוען "ממה נפשך מותר לי לאכול אם כהן אני ואם עבד כהן אני", עונים לו אנשי

ועתה, **אי אמרת בשלמא: אית ליה** (335) **לכהן זכייה בגוויה, שפיר יש כח לבן תערוכת זה להשהותו אצלו ולומר "שמא כהן אני ואני זכיתי בו תחילה ואינו מוכן לתתו בחנם לכהן אחר. ואמתין עד שיפול בו מום לאוכלו" —**

אלא, אי אמרת לית ליה, לכהן אין זכות מחיים כלל בבכור, קשה: למה מרשים לו להפקיע מלהקריבו על גבי המזבח, ליתי גזבר, יבא הגזבר ולישקליה, (336) **ויקחנו בעל כרחו, ויקריבנו ויתננו לכהני המשמר.** (337) **שהרי לדברי רב נחמן אין לכהן זכות בבכור מחיים? ומוכרח לומר, שאכן יש לו בו זכייה מחיים, וקשה על רב נחמן?**

ורחינן: לעולם מדובר בזמן הזה, ולכן אינו אוכלו עד שיפול בו מום. ודקא קשיא לך מאי שנא דידן מדידהו, (338) **הלא בכל בכור ממתינין עד שיפול בו מום? החילוק הוא פשוט, אנו, אנו ישראלים, יהבינן ליה לכהן במומיה,** (339) **ואסור לנו לעכבו לעצמו משום גזל הכהן. ואילו אינהו, הם, בני התערוכות, כיון דאיכא בהו מקצת כהונה,** (340) **שכל אחד מהן טוען שהוא הכהן,**

מפקעו ליה מכהנים (341), **מפקיע אותו מנתינה לכהן, כמבואר, שטוען "הבא לי ראה שאיני כהן ואתן לך". וכשיפול בו מום יאכלנו, כמבואר, שאין לו בו איסור גזל.**

ומתורין, שהמשה לא מחדשת כלום באיסור אכילה עד היותו בעל מום, אלא בפטור מחיוב נתינה לכהן.

לישנא אחרינא: (342)

אילימא שהמשה מדברת בבכור בזמן הזה, קשה, מאי איריא, למה דיברה המשה דוקא בבכורות דהלין ספיקות, של בני תערוכות אלו, הלא אפילו בכורות דידן — נמי ירעו?

אלא, פשיטא, שמדובר בזמן שבית המקדש קיים.

ובאיזה בכור מדובר? אי בעל מום, וכי על בעל מום אמרה המשה "ירעו עד שיסתאבו" הא מסואבין וקיימין? הרי כבר נפל בו מום?

אלא, פשיטא, שמדובר בתמין.

335. גירסת השיטה מקובצת.

336. גירסת הגאון יעב"ץ.

337. פירשו תוס' [בשיטה מקובצת בהשטות]: ככל חייבי קרבנות שהגזבר ממשכנו. וגם כאן טוען הגזבר: הבכור ייקרב כשהוא תם, ואתה אם תוכל לאכלו — אכול! ואם לא — למה יפסידו שאר הכהנים? ובשלמא אם יש לו זכייה בגווייהו, וממונו הוא, אין רשות לגזבר לדחוקו להקריבו עד שירצה, שהרי שלו

הוא.

338. גירסת השיטה מקובצת.

339. גירסת הגאון יעב"ץ.

340. גירסת השיטה מקובצת.

341. גירסת הגאון יעב"ץ.

342. כנראה שרש"י לא גרס הלישנא אחרינא.

שללה".

ואומרת הברייתא: רבי שמעון אומר: אמרה התורה "בהמתה", ודרשינן, בהמה דידה, שאין לגבוה חלק בה, פרט לבהמת בכור ומעשר שבה, שאם היו בה בכורות, או מעשר בהמה שהוא של ישראל, וחלבם ודמם קרב, אין מחרימין אותן עמה לפי שלא נקראו "בהמתה".

ועוד נאמר "שללה", ודרשינן, שלל שלה שאין לגבוה חלק בה, פרט לכסף מעשר שני שבה שבתוך העיר, שאין מחרימין הכסף⁽³⁴⁵⁾.

הגמרא מבררת: במאי עסקינן, במה מדברת הברייתא? אילימא בזמן הזה, מי איכא וכי יש בזמן הזה עיר הנדחת?

והתנן [סנהדרין ב א]: אין עושין עיר הנדחת אלא בבית דין של שבעים ואחד⁽³⁴⁶⁾, והוא סנהדרין גדולה שאינו קיים בזמן הזה.

אלא, פשיטא, שמדובר בזמן שבית המקדש קיים.

ובמאי, באיזה בכור מדובר? אי נימא, אם נאמר בבבל מוֹב, קשה, היינו "בהמתה",

והלוי⁽³⁴³⁾, אלו בני התערובת, הוא דלא מצי מזבני, הם אסור למכור, כי כל אחד מהן הוא ספק ישראל החייב לתת אותו לכהן בחינם.⁽³⁴⁴⁾ ונדייק, הא כהנים ודאין, מזבנין, מותר להם למכור תם חי אפילו בזמן שבית המקדש קיים, וקשה על רב נחמן?

ודחינן: לעולם, מדובר בזמן הזה. מאי קשיא לך "אפילו דידן נמי ירער", אין כאן קושיה, כי אנן, אנו ישראלים, לא מצינו מדרחית ליה לכהן, התובעו, ואנו חייבים לתת לו, משום דלא אית כאן ספק כהונה. מה שאין כן, הני ספיקות, מדרחו לכהן, דוחים את תביעת הכהן, וכל חד וחד אמר ליה לכהן "אנא כהן" ו"אנא כהן", והבא לי ראייה שאינני כהן ואתננו לך.

וזה עיקר חידוש המשנה שאינו חייב ליתן לכהן, כמבואר.

מיתיבי: הגמרא מביאה ברייתא במסכת סנהדרין [ק"ב ב] לענין "עיר הנדחת" להקשות על דברי רב נחמן.

אמרה תורה בפרשת עיר הנדחת [דברים יג] "החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב. ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת באש את העיר ואת כל

— תלוי בדין תקפו כהן, ויש בכך אריכות גדולה. ועיין בעולת שלמה.

345. לדעת מאן דאמר [קידושין נב ב] מעשר שני ממון גבוה הוא. רש"י. ועיין בשיטה מקובצת בהשמטות.

346. הקשה הגרי"ז: למה צריך לומר שחסר בית דין של שבעים ואחד, הלא בפשטות חסר

343. גירסת השיטה מקובצת וכגירסא זו גרס גם הצאן קדשים. ומעיר הרש"ש שגירסא זו תואמת את פירושו השני של רש"י, כי לפירוש הראשון שם שבני תערובת אלו יכולים לתת להקריב לכל כהן שירצו, למה אמרה הגמרא שאינם יכולים למכרו, הלא שלהם הוא?

344. דבר שהוא ספק ממונו, קיימא לן ש"המוציא מחבירו עליו הראיה" אם הוא שלו

וקשה על רב נחמן הסובר שאין לכהן זכות בבכור חי תמים בזמן הבית?

ודחינן: לעולם מדובר בבעל מום. ורקא קשיא לך, ועל מה שהקשית: היינו בהמתה, הואיל ונאכלים לבעלים ואין בו שום חלק לגבוה — הריהו לגמרי "בהמה דידה" ולמה אין מחרימים אותו?

על כך נתרץ: "בהמתה" נקרא מי שנאכל בתורת "בהמתה", דהיינו חולין גמורים, הלכך, יצאו [נתמעטין] בכור ומעשר בהמה, שאינם⁽³⁴⁷⁾ נאכלין בתורת בהמתה, ויש עליהן דיני קדושה מסויימים⁽³⁴⁸⁾ —

דתנן [בכורות לא א]: כל פסולי מוקדשין נמכרין באיטליז ונשקלין בליטרא⁽³⁴⁹⁾ חוץ מן הככור ומן המעשר, מפני שהנאתן

כלומר, איך ממעטים אותו "מבהמתה" הרי שפיר הוי מבהמות העיר שהרי אין בו שום חלק לגבוה, ונאכל לכל אדם?

אלא, פשיטא שמדובר בתם, העומד להקרבה ויש בו חלק גבוה.

ועתה, אי אמרת בשלמא, שבככור תם בזמן הבית אית ליה זכייה בגווייה, יש לכהן בו זכות — שפיר, שהוצרך למעטו מדרשה מיוחדת, ואין למעטו מדרשה הכללית "שללה" — ולא שלל שמים, כיון שאינו לגמרי "שלל שמים" הואיל ויש בו לכהן זכות.

אלא, אי אמרת לית ליה לכהן זכות והוא לגמרי שלל שמים, למה לי דרשה מ"בהמתה"? תיפוק ליה, הלא אפשר למעטו מהדרשה של "שללה ולא שלל שמים"?

המשך הגמרא: דתנן וכו', מפני שבמסכת סנהדרין שם מבאר: לעולם בבעלי מומין, ואפילו הכי נחרמין עמה דדרשינן לקרא הכי: "בהמתה" למי שנאכל לבעלים בתורת בהמתם, יצאו אלו שיש להם שם ליווי שאין נאכלים בתורת בהמתם, שאין אומרים "בהמת עיר הנדחת", אלא "בהמת בכור ומעשר של עיר הדחת". ועיין תוס' בכורות [כא ב לא א] שגרסו כגירסת הגמרא: דתנן כל פסולי המוקדשין וכו'. ומביאין מכאן ראייה שדין "אין נמכרין באיטליז ואין נשקלין בליטרא" הוא דין דאורייתא, שהרי בשל קדושה זו נתמעטו בכור ומעשר מדרשת "בהמתה" שהיא דרשה מדאורייתא. והיא מחלוקת ראשונים אם הוא דאורייתא או דרבנן, עיין רמב"ן ורא"ש בכורות תחילת פרק חמישי ובספר החינוך [מצוה שצג].

349. מבואר לעיל ה ב.

בית דין הדנין דיני נפשות, שהרי בזמן הזה אין דנין דיני נפשות וכבר נתבטל ארבעים שנה קודם חורבן הבית? ומוכיח, שדין החרמת שלל עיר הנדחת אינו קשור לדיני נפשות.

ועוד הקשה: למה לא מעמידה הגמרא שמדובר בזמן הבית ובככור חוץ לארץ הבא לעיר הנדחת, כמו שמבואר בהמשך הסוגיא.

ועוד הקשה: הרי רבי שמעון סובר [מגילה ט ב] שבזמן שהקריבו בבמה גדולה בנוב וגבעון לא קרבו כי אם "חובות הקבוע להם זמן", ולא בכור. ובעת ההיא בודאי שנהג דין עיר הנדחת והיה להם בית דין של שבעים ואחד. ולמה לא תירצה הגמרא כן?

347. גירסת השיטה מקובצת.

348. מבואר לפי גירסתנו.

רש"י אינו מפרש כאן וכנראה שלא גרס את

דברי רבי יוסי הגלילי. ונתרבו ממה שכתבה התורה "לה", וקדשים קלים יש בהם גם "לה", שהם האימורים העולים לגבוה, וגם קרינן בהם "עמיתו", בבשר הקרבן השייך לבעלים.

בן עזאי אומר: לא בא לרבות כל קדשים קלים, אלא לרבות שלמים, והם בלבד ממונו, אבל "מעשר בהמה" אינו ממון בעלים, שהרי אינו יכול למוכרו, לא חי ולא שחוט, לא תם ולא בעל מום, כמבואר לעיל [ה ב].

אבא יוסי בן דוסאי אומר: לא אמר בן עזאי בכל השלמים שהם ממון בעלים, הואיל וחלה עליהן קדושה שטעונון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק, אלא בככור בלבד. שאם הפקיד הכהן את הככור שקיבל מישראל אצל חבירו, וכפר ונשבע והודה, משלם קרן חומש ואשם.

ומבררת הגמרא: **במאי עסקינן,** במה עוסקת הברייתא, **אילימא בזמן חזה** — לא יתכן לומר כן, **הא דומיא דשלמים קתני** הרי הברייתא משווה ומחלקת בין "בכור" ל"שלמים", ואין שלמים נוהגים בזמן הזה. (352)

לבעלים. הלכך נתמעטו מ"בהמתה". (350)

מיתובי, רבא (351) מביא ברייתא שנשנית לגבי "שבועת הפקדון" להקשות על דברי רב נחמן.

שבועת הפקדון נוהגת במפקיד אצל חבירו, והנפקד כופר בפקדון, ונשבע, ואחר כך הודה. ודינו מפורש בתורה [ויקרא ה] לשלם קרן, וחומש, ומביא קרבן אשם. אבל אם הפקיד אצל חבירו בהמת קדשים, כגון חטאת או אשם, לא תיתכן כלל "שבועת הפקדון", כיון ש"אין נשבעין על ההקדש".

הברייתא דנה במפקיד אצל חבירו קדשים קלים, שהם דבר של הקדש שהוא גם ממון בעלים. והואיל ואמרה התורה "וכחש בעמיתו", ויתכן לומר שהשומר "כחש בעמיתו", האם יתחייב בקרן חומש ואשם.

דתניא, [שם] "נפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו". מה שנאמר "ומעלה מעל בה'", הרי זה בא לרבות קדשים קלים, שאם הפקיד בהמת קדשים קלים [כגון שלמים, בכור ומעשר] אצל חבירו, וכפר בפקדון, ונשבע על כך, ואחר כך הודה, משלם קרן חומש ואשם, לפי שהן ממון בעלים, ואפשר לקרוthem "וכחש בעמיתו",

וכו'.

351. על פי גמרא בבא קמא.

352. עיין תוס' המקשים, שבכל אופן נשנתה הברייתא בזמן בית המקדש, שהרי הברייתא דנה אם חייב להביא קרבן אשם, ובודאי שדיון זה אינו אלא בזמן הבית.

350. ברש"י ובשיטה מקובצת [בהשמטות אות כ"א] מובאת כאן לישנא אחרינא: אלא פשיטא בתם, וקא [עיין בהגהת הגר"א] ממעט ליה קרא מתורת בהמתה, כלומר, שאילו לא היה שייך לכהן היה נתמעט מ"שללה", אלמא ממונא דכהן הוא?

ודחינן: אמר רבינא: לעולם בבעל מום, ודקא קשיא לך היינו בהמתה — הכי קתני: מי שנאכל בתורת בהמתה יצאו בכור ומעשר

אלא, פשיטא, שהברייתא מדברת בזמן שבת המקדש קיים.

ובמאי עסקינן, באיזה בכור מדובר? אילימא בבעל מום, לא יתכן לומר כן, הא דומיא דשלמים קתני, ובשלמים בודאי מדובר בתמימים, והם ממוין בעלים בחייהם⁽³⁵³⁾, ואין בהם מעילה [אלא באימורין אחרי זריקת דם].

ובשלמא בבכור שייך לחלק, כחילוקו של רב נחמן, בין תם לבעל מום, משום דבכור תם יש לומר שלא זכה בו הכהן אלא משולחן גבוה אחרי הקטרת האימורין, ואילו בעל מום שאינו עומד להקרבה זוכה בו מיד. אבל לגבי שלמים, לא יתכן לומר שהבעלים זוכין בהם משולחן גבוה, והלא אף כשהן תמימין הרי הן של בעליהם. ובין תמימין ובין בעלי מומין הרי הן של בעליהן, ושפיר נקראים "בעמיתו" [לדעת רבי יוסי הגלילי].

אלא, לאו, הברייתא מדברת בבכור תם, ועליו חייבה הברייתא [לכל הדעות] קרן חומש ואשם על כפירתו, והוא נקרא "בעמיתו", ושמע מינה: אית ליה לכהן זכייה בגוויה. וקשה על רב נחמן?

ודחינן: **אמר רבינא: לעולם⁽³⁵⁴⁾ מדברת ח-ב הברייתא בתם, ומכל מקום, אין מהברייתא קושיה על רב נחמן, כי הברייתא אינה מדברת בבכור העומד להקרבה, אלא:**

ובבכור בחוצה לארץ⁽³⁵⁵⁾ והכהן זוכה בו מחיים ואינו זוכה בו משולחן גבוה כי מן הסתם אינו עומד להקרבה, כמו שיבאר.

הלכך, מודה בו רב נחמן שהוא שלו, כשם ששלמים הם שלו מחיים עד שיקרבו.

כלומר, אכן, אם יביאوهו מחוץ לארץ לבית המקדש ויקריבוהו — זוכה בו הכהן משולחן גבוה, אבל היות ואינו עומד לכך — הרי הוא שלו בלי זכייה משולחן גבוה. ועל בכור זה אמרה הברייתא שהוא נקרא "בעמיתו".

וברייתא רבי שמעון היא, דאמר: לכתחילה אינו צריך להביא בכורות מחוצה לארץ להקריבם.⁽³⁵⁶⁾ ובדעבד, **אם באו תמימים, יקרבו. וכיון שלכתחילה אינו בא, הוא אינו "עומד להקרבה".⁽³⁵⁷⁾**

353. עיין מחלוקת רש"י ותוס' בבא קמא שם. ורש"י מודה שבחייהם לאו משולחן גבוה קזכי. עיין חיי אריה.

354. גירסת השיטה מקובצת על פי הגמרא בבא קמא.

355. הקשה השיטה מקובצת: אם כן, למה העמיד רב נחמן בתחילת הסוגיא את המשנה היא "בכור מוכרין אותו תמים חי" שהוא מדברת בזמן הזה, ולמה לא העמידה בבכור

חוצה לארץ? ותירץ: ניחא ליה להעמיד המשנה בזמן הזה, שאז נשנית המשנה. והתוס' בבבא קמא [שם] כתבו: מפני שהוא דוחק להעמיד בבכור בחוץ לארץ.

356. והטעם יבואר בתוס'.

357. סיכום: רב נחמן סובר שבכור העומד להקרבה, והוא: תם חי בארץ ישראל בזמן הבית — אין לכהן בו זכות. וכשאינו עומד להקרבה, כגון: בזמן הזה, או